

τμήματος της πρώην Σοβιετικής κοινωνίας – διανοούμενους, καθηγητές, φοιτητές μαθητές. Οι προσκεκλημένοι εξήραν, σε πολύ καλά γαλλικά, τα αγαθά της νεόκοπης ελευθερίας τους, ενθουσιάζοντες με φρίκη τα δεινά του παλαιού καθεστώτος (δεν είχαν ακόμη προλάβει να ανθίσουν στις χώρες τους η μαστροπεία, η πορνεία, η μαφία, η εθνική ληστεία, η αυτόβουλη εξορία – όλα όσα αντικατέστησαν τους μαραμένους -ισμούς με τα ολόφρεσκα -ια). Ο Ρινότ, ευτυχής κυρίαρχος του παιχνιδιού, χαμογελούσε προσυπογράφοντας, καθώς και οι περισσότεροι των ανά την Ευρώπη θεατών, υποθέτω. Προς το τέλος της εκπομπής, μια λεπτή κοπελίτσα –ένα κλαράκι– σήκωσε το χέρι. Η φωνή της, επίσης ντελικάτη, μα σταθερή και σίγουρη. Δηλώνει ότι είναι μαθήτρια λυκείου και ότι συμφωνεί με τα περισσότερα από όσα ειπώθηκαν, θεωρεί όμως ότι, παρόλα αυτά, «όλοι εμείς κάτι χάσαμε». «Ποιο είναι αυτό;» ρωτάει χαμογελώντας πατρικά ο Αμφιτρώων της βραδιάς. «Notre spiritualite», απαντά με άπταιστη προφορά το κλαράκι.

Ο επίλογος δεν προσφέρει ούτε κάθαρση, ούτε το κατά πολύ ευκολότερο «ηθικό δίδαγμα». Παραμένω, εξίσου συγχυσμένη όπως και τότε. Ενεή μπροστά στα γυρίσματα της Ιστορίας, στην ανάγκη του ανθρώπου για βεβαιότητες, και στο αινιγματικό χαμόγελο των θεών. Και αν το αίνιγμα υιοθετεί κατά περίπτωσιν τις διακριτές ονομασίες «Βουλγαρία», «Ελλάδα», «πνευματικότητα και ελευθερία» ή ό,τι άλλο, στην πραγματικότητα δεν είμαστε καν σε θέση να διακρίνουμε πάντα ποιο είναι το ζητούμενο. Διότι, όπως είπε ο ευφυής Γάλλος, «Η ερώτηση δεν διατυπώνεται αν δεν γνωρίζεις την απάντηση».

Κατερίνα Ζαρόκωστα

ΚΟΜΜΑΡΕΣ

Τηλεβιασμός. Δεν αφήνει και μώλωπες! ■ Ο Ντέιβιντ Κόπερφιλντ ήρθε και απήλθε. Αυτούς που έπρεπε να εξαφανίσει με τις μαγείες του δεν τους εξαφάνισε. Ακόμα τους βλέπω στην τιβί. ■ Όλο κάτι «κομματάκια» μαρμάρου μνημείων της Ακρόπολης μας στέλνουν από το εξωτερικό. Εκείνες οι «κομματάρες» που έκλεψε ο Έλγιν δε λένε να έρθουν. Το μέγα κλέψιμο δεν θεωρούνταν ποτέ τέτοιο στην Ιστορία. Ονομάζεται απόσπαση! ■ Ευτυχώς που ήρθε και ο Βέντερς στο κινηματογραφικό φεστιβάλ της Θεσσαλονίκης. Όταν δεν έχει μεγάλες εγχώριες ταινίες, φέρνεις μεγάλες προσωπικότητες. Κάτι είναι και αυτό. ■ Το νέο βιβλίο γυμνασίου για τα Αρχαία Ελληνικά «θα κάνει τα παιδιά να μισήσουν βαθύτατα τα Αρχαία», λέει ο Φάνης Κακριδής. Τώρα... τα έχουν μισήσει προ πολλού οι Έλληνες. Ευτυχώς που τα εκτιμούν οι ξένοι. Τα διδάσκονται καλύτερα από εμάς! ■ «Τα κυλικεία των σχολείων πουλούν παχυσαρκία». Πού να πούμε τι πουλούν ως γνώση τα σχολεία μας... χοληστερίνη και βάλε! ■ Είδα ένα μυθιστόρημα με τον ευρηματικό τίτλο *Ο αγράμματος συγγραφέας*. Προτείνω να γίνει σειρά με ανάλογους τίτλους, όπως «Ο ανόητος πολιτικός», «Ο ημιμαθής δημοσιογράφος», «Ο πομπώδης δεσπότης», «Ο θεατρίνος νομάρχης». ■ Τι θα γίνει με τα Κρατικά Βραβεία Λογοτεχνίας; Τι θα γίνει με τις επιδοτούμενες μεταφράσεις ελληνικών βιβλίων; Τι θα γίνει με τις συντάξεις των λογοτεχνών; Ave Voulgarakis! ■ EKEBI. Λεύκες ανάγνωσης ή ψυχανάλυσης;

Τεταρταίος